

אל תבדח אותי], ויהיבנא לך ארבעין גריווי חיטי [אתן לך ארבעה מידות של חיטים] עבור זה שלא תבדחני.

אמר ליה בר קפרא: ליחזי מר [יראה רבי] דכל גריווא דבעינא שקילנא [שאוכל לקבל את החיטים באיזה מידה שארצה].

א-א

שקל [לקח] בר קפרא, דיקולא רבה [סל גדול], חפיה כופרא [טח אותו בזפת] כדי שלא יצאו החטים מתוך נקבי הסל, ופחפיה על רישיה [והפכו על ראשו] כדי שרבי לא יכירו. (1)

ואזל [ובא] אצל רבי, ואמר ליה: ליכיל לי מר ארבעין גריווי חיטי דרשינא כך [שרבי ימדוד לי בסל זה את ארבעת מידות החיטים שרבי חייב לי].

אחוך [חייך] רבי!

אמר ליה רבי לבר קפרא: לאו אזהרתך דלא תבדחן? וכי לא הזהרתי אותך שלא לבדח אותי?

אמר ליה בר קפרא: חיטי דרשינא קא נסיבנא [באתי רק בשביל לקחת את החיטים שהתחייבת לי].

בערב חתונת רבי שמעון בנו של רבי, אמר לה בר קפרא לברתיה [לבתו] דרבי שהיתה נשואה לבן אלעשה: למחר שתינא המרא [למחר (בחתונת רבי שמעון ברבי) אשתה יין] בריקודא דאבוך [בשעה שאביך ירקוד לפני] ובקירקני דאמך [ותהא אמך מקרקרת ומזמרת].

בן אלעשה חתניה דרבי הוה, ועשיר גדול הוה, אזמניה לבי הלולא דרבי שמעון ברבי [הוא היה בין המוזמנים לחתונת רבי שמעון ברבי].

בשעת החתונה, אמר ליה בר קפרא לרבי: מאי [מה המשמעות של המילה] "תועבה" [ויקרא כ] גבי משכב זכור.

כל פירוש דאמר ליה רבי דהכין הוא [שזה המשמעות של] "תועבה", פרכה בר קפרא.

אמר ליה רבי לבר קפרא: תפרשיה אתה את המשמעות של "תועבה"!

אמר ליה בר קפרא: תיתי דביתכי תירמזי לי נטלא [תבוא אשתך ותמזוג לי כוס יין, ואז אומר לך את פירוש הענין].

אתה, רמיא ליה [באה אשתו של רבי, ומזגה לו].

אמר ליה בר קפרא לרבי: קום רקוד לי, לפני, כדי דאימר לך [שאומר לך] את משמעות המילה "תועבה" —

הכי אמר רחמנא "תועבה" — תועה אתה בה, שמניח משכבי אשה והולך אצל זכר .

לכסא אחרינא [כששתה בר קפרא כוס נוסף] של יין, אמר ליה בר קפרא לרבי: מאי "תבל" [ויקרא יח] שכתוב גבי אשה הנרבעת לבהמה?

אמר ליה רבי כי עניינא קדמאה.

דתניא: לא לחנם פיזר בן אלעשה את מעותיו, היה נותן ממון הרבה לספר שיספר אותו כתגלחת של כהן גדול, אלא כדי להראות בהן את היופי של התספורת של הכהן גדול.

דכתיב לגבי תספורת של כהן גדול "כסום יכסמו את ראשיהם" (יחזקאל מד).

תנא בכרייתא, תספורת של בן אלעשה היה כעין לולינית.

מאי לולינית?

אמר רבי יהודה, תספרתא יחידתא נאה שאין כמותה.

היכי דמי כיצד נראית אותה תספורת?

אמר רבא: ראשו של שיער זה בצד עיקרו של שיער זה. שלא היה עולה אחד מן השערות על חברו. והיינו תספורת של כהן גדול:

שנינו במשנה: הנודר מן התבשיל מותר בדלעת הרמוצה:

מאי דלעת הרמוצה?

אמר שמואל: קרא [דלעת] קרקוזאי [ממקום שנקרא קרקוז], שדלעת זו לעולם אינה מתבשלת יפה, ולכן אינה נקראת תבשיל.

רב אשי אמר: דלעת הרמוצה היא דלעת הטמונה ברמין (שאינן נקראת תבשיל על ידי הטמנתה ברמין).

[דהיינו, כמו שהיה בענין הקודם], שכל פירוש שאמר לו רבי, פרך אותו בר קפרא, עד שביקש רבי מבר קפרא שיפרשו.

אמר ליה בר קפרא, עיביד לי [תעשה לי] כמו מקודם, שאשתך תמזוג לי כוס, ורבי ירקוד לפני, כדי דאומר לך את המשמעות של "תבל".

עבד [עשה] רבי כמו שאמר לו בר קפרא.

אמר ליה בר קפרא, "תבל" הוא — וכי תבלין יש בה בביאת בהמה? מי שניא דרא ביאה מן כולחון ביאות [מה טעם יש בזה שהיא הולכת אצל הבהמה ומניחה את בן מינה]?

אמר ליה רבי לבר קפרא: ומאי [מה המשמעות של המילה] "זימה" (ויקרא יח)?

אמר ליה בר קפרא, עיביד כי עניינא קדמאא שתבוא אשתך ותמזוג לי כוס יין, ורבי ירקוד לפני.

עבד [עשה] כן רבי, ואמר ליה בר קפרא, זימה פירושה: זו — מה היא? לשון ספק, שאין ידוע ממי היא מתעברת.⁽²⁾

ולפי שהיה בן אלעשה עשיר, לא יכול [לא היה יכול] בן אלעשה למיסבל [לסבול] ולראות את הזלזול ברבי, חמיו.

קם בן אלעשה, ונפק [ויצא] הוא ואינתתיה [נאשתו — בתו של רבי] מתמן [משם].

מאי בן אלעשה, מנין שהיה עשיר?

קפרא. וזו הסיבה שדרש ענין זה בעת שמחה ומשתה, כדי שלא ימשכו אחר ההבל ורעות רוח.

2. המהר"ל בחידושי אגדות פירש: תאווה זו — מה היא, אין בה ממש כלל ואינה אלא דמיון והבל, וכך גם פירש את שאר דבריו של בר

לפי שרק מאכלים כאלו קרויים "מעשה קדירה".

אבל אינו אסור במאכלים הנעשים באילפס, אפילו רק בגמר בישולם, שאלו אינם קרויים "מעשה קדירה".

ב. אמר הנודר: קונם עלי כל מאכל היורד לקדרה שאיני טועם,

אסור הנודר בכל המתבשלין בקדרה.

לא רק ב"מעשה קדירה" אסור, אלא אף בכל המאכלים שגמר בישולם באילפס, היות וגם מאכלים אלו, יורדים תחילה לקדירה להתבשל בה קצת.

גמרא:

תניא: א. הנודר מן המאכל היורד להתבשל בקדרה, אסור גם במאכל היורד לאילפס, כיון שמאכל זה כבר ירד לקדרה קודם שיורד לאילפס.

כי דרך הבישול באילפס הוא, להרתיח את המאכל רתיחה קלה בקדירה במים לפני שמבשלו באילפס בשמן.

ב. אבל אם נדר מן המאכל היורד להתבשל בתוך אילפס, הדין הוא שמותר ביורד לקדרה, כיון שלא ירד לאילפס.

ג. ואם נדר מן המאכל הנעשה בקדרה, הדין הוא שמותר בנעשה באילפס. כיון ש"נעשה" משמע גמר עשיה, ולכן בנעשה באילפס, אפילו שכבר ירד לקדירה, מכל מקום כיון שגמר עשייתו היה באילפס, מותר לנודר מן הנעשה בקדירה.

איתביה רבינא לרב אשי: כיצד אפשר לפרש שדלעת הרמוצה, היא דלעת הטמונה ברמץ, והרי שנינו במשנה במסכת כלאים:

רבי נחמיה אומר: דלעת ארמית, היא דלעת המצרית. והיא אסורה בכלאים עם דלעת היונית. וכמו כן היא אסורה בכלאים עם דלעת הרמוצה.

ומשמע שדלעת הרמוצה, אינה דלעת הטמונה ברמץ, אלא היא מין של דלעת.

תיובתא על פירושו של רב אשי!

מתניתין:

הקדרה — היא כלי שמבשלים בו מאכלים במים.

האילפס — היא כלי שמטגנים בו מאכלים בשמן.

יש מאכלים שגמר בישולם נעשה בקדרה, ואלו קרויים "מעשה קדירה".

ויש מאכלים שבתחילת בישולם מורידים אותם לקדירה לשם רתיחה קלה, וגמר בישולם נעשה באילפס בשמן, ואלו אינם קרויים "מעשה קדירה".

א. הנודר לאסור על עצמו ממעשה קדרה —

איין הוא אסור אלא ממעשה רתחתה [תבשיל שצריך הרתחה מרובה], כגון מאכלים ממיני קמח או קטנית, שבישולם הוא על ידי הרתחה מרובה בקדירה, עד שנעשים ראויים לאכילה.

ב. אבל, אם אמר: קונם **כבוש שאני טועם**,⁽³⁾ בלא ה"א הידיעה, הדין הוא שאסור בכל המאכלים הכבושים.

ג. הנודר מן השלוק בה"א הידיעה, אינו אסור אלא מן השלוק הידוע, שהוא שלוק של בשר.

ד. אבל אם אמר: קונם שלוק שאני טועם, בלא ה"א הידיעה, אסור בכל המאכלים השלוקים.

גמרא:

אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: אם אמר הנודר "דכביש" בתוספת האות דלי"ת, מאי?

האם משמעותו כבוש הידוע כמו בה"א הידיעה או לא?

וכן אם אמר "דשליק", מאי? "דצלי, מאי?" "דמליח", מאי?

חיבין משמע [כיצד היא משמעות הדבר]?

ומסקינן: תיבעי [דבר זה נשאר בספק]:

מתניתין:

ה. הנודר מן הצלי בה"א הידיעה, אין אסור אלא מן הצלי של בשר שהוא הצלי הידוע, דברי רבי יהודה.

ד. ואם נדר מן המאכל הנעשה באלפס, הדין הוא שמותר כנעשה בקדרה אפילו אם אחר כך הורידו את המאכל באילפס, כיון שגמר עשייתו היה בקדירה.

ה. הנודר מן היורד לתנור, הדין הוא שאין אסור אלא בפת שסתם יורד לתנור, משמע פת.

ו. ואם אמר הנודר כל מעשה תנור אסורים עלי, הדין הוא שאסור בכל המאכלים הנעשים בתנור.

מתניתין:

לאחר שהמשניות בתחילת הפרק עסקו בנודר מן המבושל, דנה משנה זו בנודר ממאכלים שהותקנו לאכילה בצורה אחרת.

יש מאכל, שהדרך לאוכלו כשהוא כבוש, ויש שנאכל כשהוא שלוק, ויש שנאכל כשהוא צלי, ויש שנאכל כשהוא מלוח.

משנתנו באה ללמד, שיש הבדל במשמעות הנדר, בין אם נודר מן השלוק, הכבוש, וכדומה, בה"א הידיעה, לבין אם נודר בלא ה"א הידיעה.

א. הנודר מן הכבוש, כגון שאמר: קונם הכבוש עלי, הדין הוא שאין אסור אלא מן הכבוש הידוע של ירק — שהיו רגילים לכבוש ירקות בחומץ, והוא הכבוש הידוע.

3. כתב הר"ן שגם אם לא אמר "שאיני טועם" אסור בכל הכבושים, ומה שהמשנה נקטה "שאיני טועם", היינו לרבותא, לחדש שאפילו

אם אמר שאיני טועם, אינו מועיל לאסור מן הכבושים עד שיאמר "מן הכבוש".